

LEV PRCHALA

*23. 3. 1892 Polská Ostrava

†11. 6. 1963 Feldbach

Lev Prchala byl nepochybně osobností vnitřně nevyrovnanou, možná až nezdravě ctižádostivou a také poněkud lehkomyslného charakteru. V předválečné československé armádě sice dosáhl hodnosti armádního generála, avšak během druhé světové války *"porušil složenou vojenskou přísahu služební a věrnost uloženou mu služebním řádem A-I-1."* Proto československá vláda svým rozhodnutím z 10. července 1945 Prchalovi hodnost armádního generála odňala.

Vzdělání získal na německém gymnaziu ve Frýdku. Pokračoval ve studiích na právnické fakultě ve Vídni, avšak ukončil pouze čtyři semestry. Mezitím také absolvoval školu jednoročních dobrovolníků v Terstu. Při cvičení záložníků v květnu 1914 pak nastoupil aktivní službu v rakousko-uherské armádě. Již v srpnu odjel jako velitel čety s pěším plukem 13 na haličskou frontu, kde posléze převzal funkci velitele kulometné roty a zůstal jím až do svého zajetí 17. června 1916 u Černovic.

V zajateckém táboře Zadousk se přihlásil do Čs. vojska na Rusi. Dnem 6. srpna 1917 byl zařazen k 8. čs. střeleckému pluku "Slezskému". Po ukončení důstojnického kursu se stal velitelem kulometného oddílu, od srpna 1918 velitelem 8. čs. střeleckého pluku a v únoru 1919 již zastával funkci velitele 3. čs. divize.

Do vlasti přijel plukovník československých legií Prchala 14. srpna 1920. Vzhledem ke svým jazykovým znalostem (dokonale ovládal němčinu a francouzštinu, dobře rusky a polsky jazyk) byl už v září 1920 vyslán s vojenskými a diplomatickými úkoly do Paříže. Zde později s velmi dobrým prospěchem vystudoval Vysokou školu válečnou. Po návratu do Československa v roce 1923 byl ustanoven velitelem 1. horské brigády v Ružomberoku a krátce po jmenování do hodnosti brigádního generála převzal velení 12. divize v Užhorodu.

Ještě v době známé Gajdovy aféry byl Prchala *"intimním spolupracovníkem"*, když však jeho pokus ztroskotál, *"postavil se generál Prchala proti němu a byl pak horlivým obhájcem panujícího režimu"*.

Dnem 30. září 1931 byl divisií generál Prchala ustanoven podnáčelníkem hlavního štábu čs. branné moci. Jeho představený, armádní generál J. Syrový, ho po dvou letech služby v nové funkci charakterizoval slovy: *"Velmi inteligentní, nadaný, bystrý, velkého rozhledu, vojenských vědomostí, úspěchu chtivý a ctižádostivý. Rád vykonává vliv nad druhými. Povahově je neupřímný, povídavý, snaží se získati si přátele různými úsluhami, málo nestranný..."* V uvedeném hodnocení se nepochybně promítají mnohé Prchalovy vlastnosti, které determinovaly jeho další osud a činnost.

Jeho kandidaturu na post náčelníka hlavního štábu zmařilo 2. oddělení hlavního štábu, neboť potvrdilo, že nadále udržuje styky se svými německými příbuznými v NSDAP. Zdá se, že tento svůj osobní neúspěch zpravodajcům nikdy neodpustil a odtud také vyplývaly pozdější neshody v Polsku při vzniku československého zahraničního odboje.

Prchala byl potom ustanoven Zemským vojenským velitelem v Košicích a na začátku roku 1936 povýšen do hodnosti armádního generála. Z titulu nové funkce se v záříjové mobilizaci roku 1938 stal velitelem 4., později 3. armády. Přes veškerá halasná prohlášení zůstal i přes plné moci pasivní a plně se podřídl politickým rozhodnutím vlády a prezidenta v důsledku mnichovské konference.

V lednu 1939 byl pak vládou Česko-Slovenské republiky jmenován třetím ministrem Vološinovy autonomní vlády na Podkarpatské Rusi. Když po 15. březnu 1939 odmítla jeho služby Podkarpatská Rus a také Slovensko, přijel do Prahy. Zde podle svědectví armádního generála Bílého opakoval *"svou nabídku služeb ústně generálu Federicimu při své návštěvě v Praze, přičemž kladl důraz na to, že vlastně celou svou výchovou, zejména školskou, je Němcům blízký. Na druhé straně, že má mezi Čechy, zejména v armádě, velkou popularitu, takže by mohl vykonat Němcům dobré služby. Tato nabídka se uváděla v souvislosti s jeho aspiracemi na funkci ministerského předsedy..."* Avšak i tentokrát byl odmítnut, a proto se rozhodl odejít do zahraničí s představou (nepochybně na základě reminiscence prvního odboje) vytvořit centrum pro odboj proti Němcům. S povolením pražského gestapa odcestoval 23. května 1939 na Slovensko, a odtud za pomoci polského konzulátu v Bratislavě do Polska. Spoléhal na své tamní přátele a také na svůj částečně polský původ.

Dnem 7. srpna 1939 polská vláda Prchalu pověřila organizací a velením československých jednotek v Polsku. Při zmatcích německo-polské války a po vpádu Rudé armády na polské území se Prchala dostal do Rumunska, odkud velmi rychle odjel do Francie.

Zde, podobně jako předtím v Polsku, snažil se o převzetí vedení československého odboje v zahraničí. Když jeho pokus ztroskotál, pokračoval *"ve spojení s lidmi, kteří naši zahraniční akci znesnadňovali a mařili"*. Z těchto důvodů nebyl pověřen žádnou funkcí, ačkoli měl z aktivních československých důstojníků v zahraničí nejvyšší vojenskou hodnost.

Generál Prchala však ani ve Velké Británii nepřestal politicky působit, vystupoval proti prezidentovi dr. E. Benešovi i československé vládě v Londýně. V roce 1942 stál pak u zrodu České národní jednoty, která se v květnu 1945 přeměnila na Český národní výbor s programem vytvoření federace samostatných středoevropských národů.

Výbor se postupně zapojil do Central European Federal Clubu, jehož prostřednictvím Prchala prosazoval i zájmy Sudetoněmeckého landsmanšaftu. Později dokonce uzavřel s Němci smlouvu, která jim slibovala návrat do Československa, náhradu škod a politickou autonomii. Později mu tento svaz udělil vyznamenání *"Bojovník za svobodnou Evropu"*... Mimo této spolupráce však Prchala navázal spojení i s bývalými exponenty samostatného Slovenského štátu.

Nelze se proto divit, že se od Lva Prchaly více či méně distancovali i demokratičtí představitelé poúnorového exilu, neboť jeho politikaření nebylo a není možné vytrhnout z kontextu historického vývoje.

PhDr. Zdeněk Vališ